

hlášení dlužníkem při placení nebo i později v souhlasu věřitele, třeba i mlčky (tím, že věřitel proti prohlášení námitek nečiní, Gl. U. 105, 1454) projeveném učiněné (§ 1415 o. o. z.). Nestalo-li se prohlášení způsobu takového, jež v případě sporu dlužníkem dokázáno budiž (srov. Gl. U. 8754, 9657, Jur. Bl. 1881 č. 36, Stubenrauch II. 702), platí interpretační pravidlo § 1416 o. o. z., dle kterého se má za to, že nejprve zapraveno jest příslušenství t. j. úroky, útraty procesní a exekuční (Gl. U. 6030), pak teprve kapitál; z více kapitálů však ten, který již byl upomínán nebo alespoň dospělý, pak onen, který jest pro dlužníka větším břemenem, (na př. proto, že jest výše zúčitelným nebo zástavním právem pojištěn nebo za přísnějších podmínek splatným a pod. (na př. dluh směnečný před obecnoprávním, Gl. U. 6476). Jsou-li všechny pohledávky stejně obtížny, má se za to, že všechny zapraveny jsou částkou poměrnou (Gl. U. 10.091).

Poněvadž splnění, je-li řádné a úplné, má naprosté uspokojení věřitelovo přivoditi, musí býti takové, aby jím právo věřitelovo bylo úplně vyčerpáno. Nedostačí, bylo-li jen plnění zahájeno, nýbrž třeba, aby bylo i dokonáno, tedy obzvláště jde-li o zřízení nějakého práva, třeba, aby bylo způsobem právoplatným založeno; jde-li o plnění věci hmotné, nutno, aby příslušné právo věcné bylo pro věřitele náležitě (tradicí, vkladem) zřízeno.

Dokud se tak nestalo, jest plnění neúplné a nedokonalé a věřitel jest oprávněn plnění znovu žádati. Důkaz, že řádně bylo plněno, přísluší dlužníku, ať již jako žalovaný, háje se proti nároku věřitelovu, nastalé plnění namítá, nebo jako žalobce výroku, že obligace plněním zanikla, se domáhá (žaloba určovací, §§ 236, 259 c. ř. s.).

V. Forma splnění.

Otázka zachování určité formy splnění bude jen tehdaž praktickou, kde forma tato buď již předmět obligace tvoří, nebo kde založení práva, které plněním pro věřitele zřízeno býti má, jen u zachování určitých formalit se děje.

VI. Kvittance.

Věřitel, jenž splnění přijal, jest povinen vydati plátcí kvitanci. O tom srov. čl. »Kvittance«. O čase a místu splnění viz čl. »Čas splnění« a »Místo splnění«.

Spolčení k jednotlivým obchodům (společnost příležitostná, spekulativní spolčení, Association en participation, společnost a conto meta a terza atd.).

I. Pojem.

Spolčením k jednotlivým obchodům rozumí se úmluva dvou nebo více osob směřující k provedení určitého obchodního nebo spekulativního jednání nebo více takových jednání na společný účet. Třetí kniha obchodního zákona jedná o tiché společnosti a o spolčení k jednotlivým obchodním jednáním; na toto poslední vztahují se §§ 266—270 obch. z.

Ačkoli tichá společnost má jisté znaky s takovými spolčeními společné a proto i v obchodním zákoníku pod jedním záhlavím s ní jsou upraveny, liší se přece od společnosti tiché tím, že při tiché společnosti musí býti určitý majitel obchodní živnosti, kterýž jest kupcem plného práva a tudíž musí pod jistou firmou obchod provozovati, který dle svého rozsahu náleží v jeho výhradnou sféru majetkovou, tak že mu přísluší nejen výhradné řízení a správa obchodu, nýbrž i úplná zodpovědnost na venek; při spolčení

se k jednotlivým obchodům však není třeba ani určité obchodní živnosti ani jistého majitele obchodní živnosti nebo firmy, pročez také zákon interessenty plným právem označuje jako účastníky a nikoli jako společníky. Spolčení k obchodním jednáním rozeznává se dále od veřejné společnosti, že příležitostná společnost nemá takové pevné organizace a není při ní též potřebí ani společenské firmy ani společenského jmění.

II. O spolčení k jednotlivým obchodním jednáním platí následující zásady:

1. Obchodní zákoník obsahuje toliko nečetná ustanovení o vnitřních i zevnějších právech a povinnostech účastníků, pročez platí tu z největší části předpisy ob. občanského zák. »o společnostech výdělkových«, ovšem s četnými modifikacemi; ostatně má již § 1179 o. o. z. takovouto společnost na mysli. Konečná věta § 1179 totiž ustanovuje, že provozují-li se společně toliko jednotlivá obchodní jednání, stačí, jestliže byla smlouva o tom zřízená zapsána v obchodních knihách; ovšem toto ustanovení bylo obchodním zákonem odstraněno, poněvadž dle čl. 266 – 270 obch. z. ku zřízení společnosti příležitostné jest sice zapotřebí smlouvy, avšak smlouva tato nepodléhá žádné zvláštní formě a nevyžaduje se k její platnosti ani formy písemné.

2. Nebylo-li nic jiného umluveno, jsou všichni účastníci povinni ke společnému podniku přispívati rovným dílem (čl. 267 obch. z.). Tento čl. souhlasí též s §§ 1184 a 1185 o. o. z.

3. Nebylo-li o podílu účastníků na zisku a ztrátě ničeho umluveno, zúrokují se vklady a zisk nebo ztráta se rozdělí dle hlav. Jelikož se tu mluví o úrocích všeobecně, platí zde, neustanoví-li strany jinak, ustanovení čl. 287 a 292 obch. z., tak že z pravidla se čítá ze vkladů úrok 6⁰/₀. Zásada §§ 1193 a 1194 o. o. z., že zisk a ztráta se má dělit dle poměru hmotných příspěvků, kdežto práce od jednotlivých členů provedené se navzájem ruší, nebyla obchodním zákoníkem přijata (čl. 268 obch. z.) a to plným právem; neboť zásada tato v četných případech, kde jeden společník poskytne celý kapitál k obchodu potřebný a druhý propůjčí svoji práci a obchod obstarává, by se přičila přímo podstatě společnosti, poněvadž by tu ten, jenž do společnosti vložil kapitál, obdržel celý zisk nebo nesl celou ztrátu, kdežto druhý by na výsledku obchodu vůbec hmotného zájmu neměl. (Prot. str. 396.) Pročez jest podstatě a významu takového společenského podniku úplně přiměřeno ustanovení čl. 268 obch. z., dle něhož zisk a ztráta bez ohledu na peněžní vklady jednotlivých účastníků se má dělit dle hlav; ovšem jest dovoleno, aby účastníci na jiném způsobu rozdělení se usnesli.

4. Jednotlivé obchody, jež na společný účet mají býti uzavřeny, nemusí býti již předem pevně stanoveny; ovšem jest však nutno, aby jich způsob a rozsah byl napřed určen (roz. říš. nejv. obch. s. sv. IX. str. 160; sv. X. str. 260).

III. Právní poměr účastníků k osobám třetím.

Společnost příležitostná nevystupuje vůbec na venek jako společnost. Nelze tudíž mluvit o společných závazcích nebo právech účastníků vůči třetím osobám, leč, že by

1. jednotlivý účastník jednal jménem ostatních, nebo
2. jednali všichni společníci buď osobně, nebo
3. společným zmocněncem.

Uzavře-li jednotlivý účastník s třetí osobou právní jednání, aniž by jednal jménem všech účastníků, vzniká právní poměr toliko mezi třetí osobou a tímto účastníkem — nehledíc k nárokům, jež vzejdou z uzavřeného jednání ostatním účastníkům proti jednajícímu — a to i tenkrát, když třetí osoba o stávajícím spolčení věděla.

Je-li tu však některý z případů naznačených v odst. 1—3, jsou všichni účastníci z dotyčného právního jednání oprávněni a zavázáni solidárně. Solidárnost závazku souhlasí úplně se zásadou čl. 280 obch. z.; avšak i solidárnost oprávnění bylo nutno stanovit, poněvadž úplně odpovídá snahám a potřebám obchodu a poněvadž by ustanovení opačné libovůli a nesprávnosti nejružnějšího druhu mělo v zápětí. (Prot. str. 1182.) Jak se samo sebou rozumí, může být však solidarita oprávnění (i závazků) úmluvou vyloučena a i oproti třetímu vznikají pak z právního jednání pro jednotlivé společníky toliko poměrná práva a závazky. Jinak platí tu úplně předpisy občanského zákona o korrealním a solidárním ručení, obsažené v §§ 891—896.

IV. Zrušení společnosti.

Dle čl. 270 obch. z. má po skončení společného jednání účastník, který je prováděl, ostatním účastníkům o něm počet složiti a doklady vydati; týž účastník též obstarává likvidaci společnosti. Jestliže by tento účastník se zdráhal počet z jednání složiti, bylo by nutno v pravidelném účetním procesu na něho nastupovati. Vydání knih a papírů ve smyslu čl. 160 a 253 obch. z. nelze tu žádati, leč že by účastníci byli kupci plného práva, kteří vedou obchodní knihy, ve kterémžto případě pak by bylo možno užiti předpisu čl. 37 obch. z. (srv. Randovo Soukromé obchodní právo, II. vyd., § 16 a násl.; Wolfův článek v Buschově Archivu sv. XVIII. str. 257; Hauser, Centralorgan sv. VIII. str. 8).

Společenstva bytní čili stavební viz Společenstva výdělková a hospodářská.

Společenstva honební a pronájem honitby.

I. Pojem a význam společenstev honebních.

Volné zadávání honitby mělo v zápětí povážlivé nešvary. Zvěř trpěla vykořisťováním honby bez určitého plánu, nezachováváním času šetření a následkem nedostatku uspořádané honební policie značné škody a hrozilo jí úplné zničení a vyhubení. Též hospodářství tím trpělo. Bylo tudíž zapotřebí obmeziti honební volnost vlastníka pozemku ve směru policejním a hospodářským, a upravit výkon honitby a tím předejiti škodám a nebezpečím. Vzhledem k zásadě, že právo honební musí být nerozlučitelně spojeno s vlastnictvím pozemku, bylo více přihlíženo k zákonodárství honebnímu a byla přijata zásada, že výkon honitby je závislým na jistých osobních a věcných náležitostech; předkem bylo uznáno nutným, že pozemek vlastníka, chce-li vykonávati samostatně honitbu na svých pozemcích, musí vykazovati určitou míru plošnou v souvislosti, t. j. nesmí být přerušen pozemky cizími. Tak stanoveno bylo v Prusku pro vlastní honitbu 300 jiter, v Bádensku 200 jiter, ve Württembersku více jak 50 jiter, v Sasku 500, v Bavorsku 240 čtvrt hektarů. Výjimka připuštěna jen při těch pozemcích, které byly ohrazením neb následkem své přirozené povahy více nebo méně pro sebe uzavřeny. Všechny ostatní pozemky, jež nemají předepsané míry plošné, spojí se ve společné okresy, pokud se týče, honební společenstva, která pak jsou oprávněna k výkonu honitby. Tyto zásady